

HOE VOORAFGAANDE WILSVERKLARINGEN OPSTELLEN?

1. INLEIDING

De wet op de patiëntenrechten voorziet in het fundamenteel recht van iedere patiënt dat hij/zij toestemming moet geven voor welke behandeling dan ook - genezend, levensreddend, levensverlengend, palliatief,...

Belangrijke doelen en waarden in het leven bepalen mee wat levenskwaliteit betekent voor iemand. Goed informeren en gezamenlijk overleg is de sleutel om de patiënt een keuze te laten maken uit de bestaande therapeutische opties en eventueel bepaalde - of alle - behandelingen weigeren.

Het recht op degelijke, begrijpelijke informatie is een fundamenteel patiënten recht. Bovendien kan iemand een [vertrouwenspersoon](#) aanstellen die hem/haar bij deze beslissingen mag bijstaan.

De meeste mensen willen die inspraak ook houden in situaties waarin ze niet langer wilsbekwaam zouden zijn. De manier om hieraan tegemoet te komen is door een voorafgaande *“negatieve” wilsverklaring* op te stellen.

Met dit document wordt vastgelegd welke onderzoeken of behandelingen iemand niet meer wenst wanneer hij/zij op dat moment zelf de beslissing niet meer zou kunnen nemen als gevolg van [blijvende wilsonbekwaamheid](#) (zoals bij coma, dementie, verwardheid of hersentumor, ...)

Het kan hier gaan om het weigeren van kunstmatig toedienen van voeding en vocht, reanimatie, kunstmatige beademing, antibiotica,... CT-scan, NMR-onderzoek,...

Bovendien kan je in dit document eveneens gebruik maken van de mogelijkheid om een (of meerdere) [vertegenwoordigers](#) aan te stellen. Dit is de persoon die van jou de bevoegdheid krijgt om beslissingen te nemen in jouw belang wanneer je hier niet langer zelf toe in staat bent. door dit te doen maak je het ook duidelijk voor de betrokken zorgverleners tot wie ze zich kunnen richten.

"Positieve wilsverklaring" ?

Sommige mensen willen ook vooraf allerlei dingen vastleggen wat ze later nog WEL willen voor de situatie waarin ze niet langer wilsbekwaam zouden zijn: allerlei heerkundige operaties, ingrijpende onderzoeken, een goede pijnstilling, ... Deze zogenaamde "positieve" wilsverklaring is richtinggevend, maar niet bindend voor de arts. De wilsverklaring inzake euthanasie is een voorbeeld van een positieve wilsverklaring.

Een arts is altijd verplicht om de beste zorg toe te dienen, zoals bv. pijnstilling, maar men kan echter niet eisen dat artsen behandelingen en onderzoeken 'moeten uitvoeren' zelfs indien ze zinloos zijn geworden.

2. NEGATIEVE WILSVERKLARING

Men noemt dit document 'negatief' omdat het hier gaat over het afwijzen van behandelingen en onderzoeken. Weigeren van onderzoeken of behandelingen is voorzien in de wet op patiëntenrechten. Artsen zijn wettelijk verplicht dit te respecteren.

De negatieve wilsverklaring kan opgesteld worden door een wilsbekwame verzoeker, het document is van toepassing bij een toestand van BLIJVENDE wilsonbekwaamheid.

Identiteit verzoeker

Door de combinatie van gegevens (naam, voornaam, rijksregisternummer en adres) kan er geen twijfel zijn over de identiteit

Aanduiden vertegenwoordiger(s)

Een vertegenwoordiger is de persoon (één of meerdere) die namens de verzoeker handelt wanneer deze niet langer zijn/haar wil kan uitdrukken. Bij het aanduiden van meerdere vertegenwoordigers kan je de volgorde bepalen waarin ze optreden. Zoniet oefenen de aangeduide vertegenwoordigers samen het mandaat uit. Als er geen vertegenwoordiger werd aangeduid (of niet beschikbaar is), dan bepaalt de patiëntenrechtenwet de volgorde van de personen die als vertegenwoordiger op de naleving van de wilsverklaring kunnen toezien: de bewindvoerder over de persoon (indien van toepassing) → samenwonende partner → meerderjarige kinderen → ouders → broers/zussen → behandelend team

Behandelrichtlijnen

- Doorstreep wat niet van toepassing is
- Duid aan wat wel van toepassing is met een vinkje (dit is vooral bij het niet uitbreiden van de therapie belangrijk. Duid hier aan welke therapie NIET gewenst is en doorstreep wat nog wel gewenst is)
- Paragrafeer of plaats een handtekening bij dat wat wel van toepassing is in de rechter kolom
- DNR code wordt ter informatieve titel vermeld, DNR is een medische beslissing die door een arts moet genomen worden.

Mag de behandeling verdergezet worden in functie van orgaandonatie?

Een – mogelijk onbedoeld – gevolg van een negatieve wilsverklaring is dat orgaandonatie onmogelijk wordt gemaakt : door het weigeren van levensverlengende behandelingen kan de kwaliteit van de organen aangetast raken. Indien men toch de mogelijkheid tot orgaandonatie wil behouden moet hier JA aangeduid worden

Is er een wilsverklaring euthanasie?

Indien er een wilsverklaring euthanasie is kan deze ten informatieve titel bijgevoegd worden. De wilsverklaring euthanasie is een positieve wilsverklaring !

Fysieke onmogelijkheid

Indien de verzoeker lichamelijk niet in staat is om de wilsverklaring zelf op te stellen kan een opsteller aangeduid worden. De opsteller moet een meerderjarige persoon zijn, het mag de vertegenwoordiger zijn. De identiteitsgegevens van de opsteller moeten ook genoteerd worden en de eventuele graad van verwantschap. Er moet duidelijk aangegeven worden wat de precieze reden is voor de onmogelijkheid om de wilsverklaring zelf te schrijven. Dit kan (maar moet niet) geattesteerd worden door een behandelende arts

De opsteller handtekent de wilsverklaring ook op de hiervoor voorziene plaats in de plaats van de verzoeker

Waar moet de wilsverklaring bewaard worden?

Men kan het aantal originele exemplaren vermelden en hun bewaarplaats.

Een origineel exemplaar hoeft niet volledig met de hand te zijn vervolledigd, het is een exemplaar voorzien van authentieke handtekeningen.

Het is aangewezen dat de verzoeker zelf een exemplaar bewaart, een exemplaar te voorzien voor de vertegenwoordiger(s) en een exemplaar te overhandigen aan de behandelende arts(en) zodat dit kan toegevoegd worden aan het medisch dossier.

Wilsbekwaamheid van de verzoeker

De arts die het document hier ondertekent bevestigt dat de negatieve wilsverklaring op een weloverwogen manier is opgesteld door de verzoeker. Wilsbekwaamheid is een grondvoorwaarde voor een geldige negatieve wilsverklaring. De bevestiging van de arts is facultatief, dus niet verplicht. Ze sluit evenwel eventuele twijfel over de wilsbekwaamheid van de verzoeker uit.

Om rechtsgeldig te zijn, moet de voorafgaande negatieve wilsverklaring gedateerd zijn en de handtekeningen van alle hierin vermelde personen bevatten.

3. BEHANDELRIJCHLIJNEN (VZP)

Het document 'Behandelrichtlijnen (VZP)' is bedoeld om een behandelplan op te stellen voor personen die reeds blijvend wilsonbekwaam zijn op het moment dat de afspraken worden gemaakt. Het document is bedoeld om behandelaars richtinggevend te adviseren. Het is geen negatieve wilsverklaring en dus niet bindend voor de behandelende arts(en).

Identiteit van de persoon waarvoor de behandelrichtlijnen worden opgesteld

Door de combinatie van gegevens (naam, voornaam, rijksregisternummer en adres) kan er geen twijfel zijn over de identiteit

Wilsonbekwaamheid van de persoon waar behandelrichtlijnen voor worden opgesteld

In tegenstelling met de negatieve wilsverklaring is in dit document de verklaring van de behandelende arts eigenlijk onontbeerlijk. Immers, bij wilsbekwaamheid is enkel en alleen de persoon zelf in de mogelijkheid om (goed geïnformeerd en in overleg met de behandelaar) beslissingen te nemen rond het te volgen behandelplan. Een wilsbekwaam persoon is bovendien in de mogelijkheid een negatieve wilsverklaring op te stellen in kader van de voorafgaande/vroegtijdige zorgplanning. Bij wilsbekwaamheid is er geen plaats voor het opstellen van behandelrichtlijnen zoals bedoeld in dit document.

De arts bevestigt door ondertekening de blijvende wilsonbekwaamheid van de verzoeker.

Is er een wilsverklaring euthanasie?

Indien er een wilsverklaring euthanasie is kan deze ten informatieve titel bijgevoegd worden. De wilsverklaring euthanasie is een positieve wilsverklaring !

Is er een negatieve wilsverklaring?

Indien er een negatieve wilsverklaring is opgesteld in het verleden is deze nu van toepassing en is het opstellen van behandelrichtlijnen vrij zinloos. De negatieve wilsverklaring moet door de artsen verplicht gerespecteerd worden.

Belangrijk is wel dat voor alle betrokkenen duidelijk is dat via dit document aan de behandelaars gevraagd wordt de opgestelde behandelrichtlijnen te respecteren, ze kunnen niet verplicht worden de afspraken te volgen.

Aanduiden vertegenwoordiger(s)

Een vertegenwoordiger is de persoon (één of meerdere) die namens de verzoeker handelt. Als er in het verleden reeds vertegenwoordiger(s) zijn aangeduid zijn het deze vertegenwoordigers die de behandelrichtlijnen opstellen. Als er nog geen vertegenwoordiger werd aangeduid (of niet beschikbaar is), is het niet meer mogelijk dit alsnog te doen aangezien de persoon waarvoor de behandelrichtlijnen worden opgesteld reeds blijvend wilsonbekwaam is. Dan bepaalt de patiëntenrechtenwet de volgorde van de personen die als vertegenwoordiger op de naleving van de wilsverklaring kunnen toezien: de bewindvoerder over de persoon (indien van toepassing) → samenwonende partner → meerderjarige kinderen → ouders → broers/zussen → behandelend team

Behandelrichtlijnen

- Doorstreep wat niet van toepassing is
- Duid aan wat wel van toepassing is met een vinkje (dit is vooral bij het niet uitbreiden van de therapie belangrijk. Duid hier aan welke therapie NIET gewenst is en doorstreep wat nog wel gewenst is)
- Paragrafeer of plaats een handtekening bij dat wat wel van toepassing is in de rechter kolom
- DNR code wordt ter informatieve titel vermeld, DNR is een medische beslissing die door een arts moet genomen worden.

Waar moet het document ‘behandelrichtlijnen’ bewaard worden?

Men kan het aantal originele exemplaren vermelden en hun bewaarplaats.

Een origineel exemplaar hoeft niet volledig met de hand te zijn vervolledigd, het is een exemplaar voorzien van authentieke handtekeningen.

Het is aangewezen een exemplaar te voorzien voor de vertegenwoordiger(s) en een exemplaar te overhandigen aan de behandelende arts(en) zodat dit kan toegevoegd worden aan het medisch dossier.

Kennisgeving aan de huisarts

Het is aanbevolen dat de huisarts in kennis wordt gesteld van de opgestelde behandelrichtlijnen. Dat dit is gebeurd wordt bevestigd door ondertekening door de huisarts

De wet patiëntenrechten (versie 6 februari 2024)

Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder :

1. **patiënt** : de natuurlijke persoon die gezondheidszorg ontvangt, al dan niet op eigen verzoek;
2. **gezondheidszorg** : diensten verstrekt door een gezondheidszorgbeoefenaar met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt , om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen of om de patiënt bij het sterven te begeleiden;
3. **gezondheidszorgbeoefenaar** : de beoefenaar bedoeld in de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen alsmede de beroepsbeoefenaar van een niet-conventionele praktijk bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesithérapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.
4. **kwaliteitswet** : de wet van 22 april 2019 inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg;
5. **vroegtijdige zorgplanning**: het continu denk- en communicatieproces tussen de patiënt, de gezondheidszorgbeoefenaar(s) en op verzoek van de patiënt de naasten met als doel de waarden, levensdoelen en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg te bespreken;
6. **voorafgaande wilsverklaring**: het schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch vastleggen van de wil van de patiënt voor het geval de patiënt niet meer zelf kan beslissen;
7. **vertrouwenspersoon**: een persoon die een patiënt bijstaat bij de uitoefening van zijn rechten als patiënt;
8. **vertegenwoordiger**: een persoon die de rechten van de patiënt uitoefent indien de patiënt niet in staat is om zelf zijn rechten als patiënt uit te oefenen.

De wet patiëntenrechten (versie 6 februari 2024)

Hoofdstuk III. Rechten van de patiënt.

Artikel 5.

De patiënt heeft, zonder enig onderscheid op welke grond ook, tegenover de gezondheidszorgbeoefenaar recht op **kwaliteitsvolle dienstverlening** die beantwoordt aan zijn behoeften. De gezondheidszorgbeoefenaar eerbiedigt de menselijke waardigheid en de zelfbeschikking van de patiënt en houdt rekening met diens doelstellingen en waarden. In voorkomend geval organiseert de gezondheidszorgbeoefenaar daartoe de vroegtijdige zorgplanning.

Artikel 6.

§1. De patiënt heeft recht op **vrije keuze van de gezondheidszorgbeoefenaar** en recht op wijziging van deze keuze behoudens, in beide gevallen, beperkingen opgelegd krachtens de wet.

§ 2. De gezondheidszorgbeoefenaar informeert de patiënt over de mate waarin hij ten gevolge van opgelegde maatregelen niet voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van zijn beroep en zijn praktijkvoering. Op verzoek van de patiënt informeert de gezondheidszorgbeoefenaar de patiënt over zijn beroepsbekwaamheid en beroepservaring.

§3. De gezondheidszorgbeoefenaar informeert de patiënt of hij al dan niet beschikt over een verzekeringsdekking of een andere individuele of collectieve vorm van bescherming met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheid.

Artikel 7.

§ 1. De patiënt heeft tegenover de gezondheidszorgbeoefenaar recht op alle hem betreffende **informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand** en de vermoedelijke evolutie ervan.

§ 2. De gezondheidszorgbeoefenaar stelt zich tijdens overleg op de hoogte van de situatie en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg van de patiënt. Hij verstrekt de in § 1 bedoelde informatie op een kwaliteitsvolle wijze en op maat van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar voorziet hiervoor voldoende tijd en nodigt de patiënt uit om vragen te stellen. Hij verstrekt op verzoek of wanneer hij dit voor de patiënt pertinent acht, bijkomend schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch de in de § 1 bedoelde informatie.

§ 3. De **informatie wordt niet aan de patiënt verstrekt indien deze hierom uitdrukkelijk verzoekt** tenzij het niet meedelen ervan klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt of derden oplevert en mits de gezondheidszorgbeoefenaar hierover voorafgaandelijk een andere gezondheidszorgbeoefenaar heeft geraadpleegd en de desgevallend aangewezen vertrouwenspersoon, bedoeld in artikel 11/1, heeft gehoord. Het verzoek van de patiënt wordt opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier.

§4. Indien de gezondheidszorgbeoefenaar meent dat het meedelen van alle informatie klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt zou meebrengen, gaat de gezondheidszorgbeoefenaar na of de bedoelde informatie gradueel kan worden meegedeeld.

Uitzonderlijk kan de gezondheidszorgbeoefenaar beslissen geen enkele in § 1 bedoelde informatie aan de patiënt mee te delen, mits hij hierover een andere gezondheidszorgbeoefenaar heeft geraadpleegd. In de gevallen als bedoeld in het eerste en tweede lid, voegt de gezondheidszorgbeoefenaar een schriftelijke motivering toe aan het patiëntendossier en licht hij de desgevallend aangewezen vertrouwenspersoon bedoeld in artikel 11/1, § 1, in. Op geregelde tijdstippen gaat de gezondheidszorgbeoefenaar na of het klaarblijkelijk ernstig nadeel nog aanwezig is. Zodra het meedelen van de informatie niet langer het in het eerste lid bedoelde nadeel oplevert, moet de gezondheidszorgbeoefenaar de informatie alsnog meedelen.

Artikel 8.

§1. De patiënt heeft het recht **om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar**

. De patiënt en de gezondheidszorgbeoefenaar streven ernaar om samen tot een besluit te komen.

§2. De gezondheidszorgbeoefenaar informeert de patiënt voorafgaand en tijdig over de voorgenomen tussenkomsten overeenkomstig de voorwaarden en de modaliteiten geformuleerd in artikel 7, §§2 en 3.

De inlichtingen verbonden aan de tussenkomst, die overeenkomstig het eerste lid aan de patiënt verstrekt worden, hebben minstens betrekking op:

1° het doel de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie;

2° de te verwachte ontwikkelingen en nazorg van de tussenkomsten;

3° de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's;

4° de mogelijke alternatieven, al dan niet uitgevoerd door een andere gezondheidszorgbeoefenaar;

5° andere voor de patiënt relevante verduidelijkingen, desgevallend met inbegrip van de wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd.

Overeenkomstig het eerste lid, informeert de gezondheidszorgbeoefenaar de patiënt over de financiële gevolgen van de tussenkomst onverminderd artikel 73, § 1 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.

§3. De in de eerste paragraaf bedoelde toestemming wordt uitdrukkelijk gegeven behalve wanneer de gezondheidszorgbeoefenaar, na de patiënt overeenkomstig de eerste paragraaf voldoende te hebben geïnformeerd, uit de gedragingen van de patiënt redelijkerwijze diens toestemming kan afleiden. Op verzoek van de patiënt of van de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de toestemming schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

Artikel 8/1.

De patiënt heeft het **recht om een tussenkomst te weigeren** of om de in artikel 8 bedoelde toestemming in te trekken. Op verzoek van de patiënt of de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de weigering of intrekking van de toestemming schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch

vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier. De gezondheidszorgbeoefenaar licht de patiënt in over de mogelijke gevolgen ingeval van weigering of intrekking van de toestemming en overlegt met de patiënt over mogelijke alternatieve tussenkomsten, al dan niet uitgevoerd door de gezondheidszorgbeoefenaar. De weigering of intrekking van de toestemming heeft niet tot gevolg dat het in artikel 5 bedoelde recht op kwaliteitsvolle dienstverlening jegens de gezondheidszorgbeoefenaar ophoudt te bestaan.

Artikel 8/2.

§ 1 Een patiënt heeft **het recht om zijn wilsuiting over een welomschreven tussenkomst voor een moment waarop hij niet in staat is zijn rechten als patiënt uit te oefenen, op te nemen in een voorafgaande wilsverklaring**. De Koning kan de nadere regels bepalen voor de manier waarop een patiënt een voorafgaande wilsverklaring kan opstellen.

§ 2. Onverminderd artikel 4 van de Kwaliteitswet, houdt de gezondheidszorgbeoefenaar rekening met een voorafgaande wilsverklaring. Indien de patiënt in een voorafgaande wilsverklaring als bedoeld in paragraaf 1 te kennen heeft gegeven een welomschreven tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar te weigeren, eerbiedigt de gezondheidszorgbeoefenaar deze weigering zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen. § 3. Indien hij daarvan kennis heeft, kan desgevallend de in artikel 11/1 bedoelde vertrouwenspersoon of de in artikel 14 bedoelde vertegenwoordiger een gezondheidszorgbeoefenaar op de hoogte brengen van het bestaan van een voorafgaande wilsverklaring zoals bedoeld in paragrafen 1 en 2. De Koning kan de wijze bepalen waarop de patiënt op elektronische wijze een voorafgaande wilsverklaring zoals bedoeld in paragrafen 1 en 2 kan opstellen, alsook de wijze waarop en de voorwaarden waaronder een gezondheidszorgbeoefenaar ervan kennis krijgt. Artikel 8/3. Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de werkelijke wil van de patiënt of geen vertegenwoordiger aanwezig is overeenkomstig hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde patiëntendossier en handelt zodra dit mogelijk is overeenkomstig de artikelen 8, 8/1 en 8/2.

Artikel 9.

§ 1. De patiënt heeft ten opzichte van de gezondheidszorgbeoefenaar **recht op een zorgvuldig bijgehouden en veilig bewaard patiëntendossier**. Op verzoek van de patiënt voegt de gezondheidszorgbeoefenaar door de patiënt verstrekte documenten toe aan het hem betreffende patiëntendossier, in het bijzonder wat betreft de waarden, levensdoelen en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg en voorafgaande wilsverklaringen van de patiënt.

§ 2. De patiënt heeft **recht op inzage in het hem betreffend patiëntendossier**. De patiënt heeft recht op toelichting over de inhoud van het hem betreffende patiëntendossier. Aan het verzoek van de patiënt tot inzage in het hem betreffend patiëntendossier wordt onverwijld en ten laatste binnen 15 dagen na ontvangst ervan gevolg gegeven. Gegevens die betrekking hebben op derden zijn van het recht op inzage uitgesloten. Indien het patiëntendossier een schriftelijke motivering bevat zoals bedoeld in artikel 7, § 4, tweede lid, die nog steeds van toepassing is, oefent de patiënt zijn inzage-recht uit via een door hem aangewezen gezondheidszorgbeoefenaar. De situatie bedoeld in het vorige lid waarbij de patiënt het recht op inzage in zijn patiëntendossier enkel kan uitoefenen via een door hem aangewezen gezondheidszorgbeoefenaar wanneer het patiëntendossier een schriftelijke motivering bevat zoals omschreven in artikel 7, § 4, tweede lid, die nog steeds van toepassing is, is in overeenstemming met artikel 23 van verordening (EU)

2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§ 3. De patiënt heeft recht op afschrift van het geheel of een gedeelte van het hem betreffend patiëntendossier (...), overeenkomstig de in § 2 bepaalde regels. De patiënt bepaalt of hij dit afschrift schriftelijk, hetzij op papier, hetzij in elektronische vorm ontvangt. Elke eerste afschrift is gratis. Er kan voor bijkomende afschriften enkel een administratieve kost aangerekend worden die redelijk en verantwoord moet zijn en niet meer kan bedragen dan de reële kostprijs. De gezondheidszorgbeoefenaar weigert dit afschrift indien hij over duidelijke aanwijzingen beschikt dat de patiënt onder druk wordt gezet om een afschrift van zijn dossier aan derden mee te delen.

§ 4. Na het overlijden van de patiënt hebben de echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner, de partner en de bloedverwanten tot en met de tweede graad van de patiënt, via een door de verzoeker aangewezen gezondheidszorgbeoefenaar, het in § 2 bedoelde recht op inzage voorzover hun verzoek voldoende gemotiveerd en gespecificeerd is en de patiënt zich hiertegen niet uitdrukkelijk heeft verzet. §4/1. Na het overlijden van een minderjarige patiënt bedoeld in artikel 12, mag de persoon die overeenkomstig artikel 12, § 1 op het moment van overlijden van de patiënt handelde als vertegenwoordiger van deze laatste en de bloedverwanten tot en met de tweede graad van de patiënt, onverminderd artikel 15, § 1, het in § 2 bedoelde recht op inzage en het in § 3 bedoelde recht op afschrift uitoefenen. Het verzoek van de bloedverwanten tot en met de tweede graad van de patiënt is voldoende gemotiveerd en gespecificeerd. Indien de minderjarige patiënt tijdens het leven zijn rechten zelfstandig uitoefende zoals bedoeld in artikel 12, § 2, in fine, komt dit recht toe aan de persoon die overeenkomstig artikel 12, § 1 de minderjarige patiënt zou hebben vertegenwoordigd. Het recht op inzage en afschrift kan niet worden uitgeoefend indien de patiënt, als bedoeld in artikel 12, § 2 in fine zich uitdrukkelijk heeft verzet. De betrokken persoon heeft recht op toelichting over de inhoud van het betreffende patiëntendossier. De gezondheidszorgbeoefenaar weigert het bedoelde afschrift indien hij over duidelijke aanwijzingen beschikt dat de betrokken persoon onder druk wordt gezet om een afschrift van het patiëntendossier aan derden mee te delen. De Koning kan het maximumbedrag vaststellen dat aan de betrokken persoon mag worden gevraagd per afschrift. Artikel 9/1. Onverminderd artikel 34 van de Kwaliteitswet, heeft de patiënt vanaf een door de Koning te bepalen datum recht op de elektronische ontsluiting van zijn gezondheidsgegevens. De Koning kan voor de verschillende gezondheidszorgbeoefenaars een verschillende datum bepalen. De gezondheidszorgbeoefenaar gebruikt voor de dataontsluiting de toegangsplatformen voor gezondheidsgegevens ter beschikking gesteld of gevalideerd door de publieke overheid.

Artikel 10.

§ 1. Onverminderd de algemene verordening gegevensbescherming, heeft de patiënt recht op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer bij iedere tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar en inzonderheid betreffende de informatie die verband houdt met zijn gezondheid evenals tijdens de verwerking van zijn gezondheidsgegevens buiten de zorgrelatie.

§2. De patiënt heeft recht op respect voor zijn intimiteit. Behoudens akkoord van de patiënt en onverminderd, op verzoek van de patiënt, de bijstand door een vertrouwenspersoon als bedoeld in artikel 11/1, kunnen enkel de personen waarvan de aanwezigheid is verantwoord in het kader

van de dienstverstrekking van de gezondheidszorgbeoefenaar, aanwezig zijn bij de zorg, de onderzoeken en de behandelingen.

Artikel 11.

§ 1. Onverminderd artikel 45 van de kwaliteitswet, heeft de patiënt het recht een klacht in verband met de uitoefening van zijn rechten toegekend door deze wet neer te leggen bij de bevoegde ombudsfunctie, zoals bedoeld in artikel 16/1.

§2 en §3 geschrapt.

§ 4. Na het overlijden van een minderjarige patiënt bedoeld in artikel 12, mag de persoon die op het moment van overlijden van de patiënt handelde als vertegenwoordiger van deze laatste, het in §1 bedoelde recht uitoefenen. Indien de minderjarige patiënt tijdens het leven zijn rechten zelfstandig uitoefende zoals bedoeld in artikel 12, § 2, in fine, komt dit recht toe aan de persoon die overeenkomstig artikel 12, § 1 de minderjarige patiënt zou hebben vertegenwoordigd voor zover de patiënt zich hiertegen niet uitdrukkelijk heeft verzet. Na het overlijden van de meerderjarige patiënt bedoeld in artikel 14 hebben de echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner, de feitelijk samenwonende partner, de bloedverwanten tot en met de tweede graad van de patiënt en de persoon die op het moment van overlijden van de patiënt handelde als vertegenwoordiger overeenkomstig artikel 14, het recht om het in §1 bedoelde recht uit te oefenen, voor zover de patiënt zich hiertegen niet uitdrukkelijk heeft verzet. Art. 11bis. Elkeen behoort van de beroepsbeoefenaars in de zorgsector de meest aangepaste zorg te krijgen om de pijn te voorkomen, er aandacht voor te hebben, te evalueren, in aanmerking te nemen, te behandelen en te verzachten.

Artikel 11/1.

§ 1. De patiënt heeft **het recht zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of vertrouwenspersonen** bij de uitoefening van de in dit hoofdstuk vervatte rechten. De patiënt bepaalt de draagwijdte van de bevoegdheid van de vertrouwenspersoon. De Koning kan de wijze bepalen waarop de patiënt desgevallend op elektronische wijze een vertrouwenspersoon kan aanduiden en de draagwijdte bepalen.

§2. De patiënt heeft het recht de in artikel 7, § 1, en 8, § 2, bedoelde informatie, het in artikel 9, § 2, bedoelde inzagerecht en het in artikel 9, § 3, bedoelde recht op afschrift, uit te oefenen via een vertrouwenspersoon. De Koning kan de wijze bepalen waarop de patiënt desgevallend op elektronische wijze de vertrouwenspersoon kan aanduiden om de in het vorige lid bedoelde rechten uit te oefenen, alsook de wijze waarop een gezondheidszorgbeoefenaar kennis krijgt van de identiteit en het mandaat van de in het eerste lid bedoelde vertrouwenspersoon.

Hoofdstuk IV. Vertegenwoordiging van de patiënt

Artikel 12.

§ 1. Bij een patiënt die minderjarig is, worden de rechten zoals vastgesteld door deze wet uitgeoefend door de personen die conform Boek I titel IX van het oude BW het gezag over de minderjarige uitoefenen of door zijn voogd.

§ 2. De patiënt wordt betrokken bij de uitoefening van zijn rechten rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteit. De in deze wet opgesomde rechten kunnen door de minderjarige patiënt die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht, zelfstandig worden uitgeoefend.

Artikel 14.

§1. De in deze wet vervatte rechten van een meerderjarige persoon [...] worden door de persoon zelf uitgeoefend voor zover hij hiertoe wilsbekwaam is. Deze rechten worden evenwel uitgeoefend door een vertegenwoordiger als bedoeld in paragraaf 1/1, 2 en 3, voor zover en zolang hij niet in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen. De vertegenwoordiger oefent de rechten van de patiënt uit in het belang van de patiënt en overeenkomstig de door de patiënt geuite waarden, voorkeuren van actuele en toekomstige zorg en levensdoelen. Hij betreft de patiënt zoveel mogelijk en in verhouding tot het begripsvermogen van de patiënt.

§1/1. De patiënt kan een persoon aanwijzen om als vertegenwoordiger op te treden. De aanwijzing van de in het tweede lid bedoelde persoon geschiedt bij een gedagtekend en door de patiënt en deze persoon ondertekend bijzonder schriftelijk mandaat waaruit de toestemming van laatstgenoemde blijkt. Dit mandaat kan door de patiënt of door de door hem aangewezen vertegenwoordiger door middel van een gedagtekend en ondertekend geschrift worden herroepen. Indien de patiënt meerdere personen aanwijst als vertegenwoordiger, bepaalt hij de volgorde waarin deze personen als vertegenwoordiger optreden. De patiënt kan de naasten aanduiden die de vertegenwoordiger bijstaan in de uitoefening van de rechten van de patiënt. De Koning kan de wijze bepalen waarop de patiënt desgevallend op elektronische wijze de vertegenwoordiger en de naasten kan aanduiden, alsook de wijze waarop een gezondheidszorgbeoefenaar kennis krijgt van de identiteit van de vertegenwoordiger.

§ 2. Heeft de patiënt geen vertegenwoordiger aangewezen of treedt de door de patiënt aangewezen vertegenwoordiger niet op, dan worden de rechten bepaald bij deze wet uitgeoefend door de bewindvoerder over de persoon, aangewezen door de vrederechter overeenkomstig artikel 492/1, § 1, vierde lid, van het Oud Burgerlijk Wetboek.

§ 3. Is er geen bewindvoerder die bevoegd is om de patiënt krachtens § 2 te vertegenwoordigen, dan worden de rechten bepaald bij deze wet uitgeoefend door de samenwonende echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner of de feitelijk samenwonende partner. Indien de persoon die krachtens het eerste lid kan optreden dat niet wenst te doen of ontbreekt, worden de rechten in opeenvolgende volgorde uitgeoefend door een meerderjarig kind, een ouder, een meerderjarige broer of zus van de patiënt. Indien ook de persoon die krachtens het tweede lid kan optreden dat niet wenst te doen of ontbreekt, behartigt de betrokken gezondheidszorgbeoefenaar, in voorkomend geval in multidisciplinair overleg, de belangen van de patiënt. Dit is eveneens het geval bij conflict tussen twee of meer personen die krachtens § 2 of krachtens het eerste en het tweede lid kunnen optreden.

§ 5. Het in artikel 11 bedoelde klachtrecht kan in afwijking van §§ 1/1, 2 en 3 worden uitgeoefend door de in voornoemde paragrafen bedoelde personen die door de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad zijn aangewezen zonder dat de voorziene volgorde in acht moet worden genomen.

Artikel 15.

§ 1. Met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt zoals bedoeld in artikel 10, kan de betrokken gezondheidszorgbeoefenaar het verzoek van de in artikel 12 [...] en 14 bedoelde persoon om inzage of afschrift zoals bedoeld in artikel 9, § 2, of § 3, of een verzoek om inzage of afschrift als bedoeld in artikel 9 § 4/1, geheel of gedeeltelijk weigeren. In dergelijk geval wordt het recht op inzage of afschrift uitgeoefend door een door de

vertegenwoordiger of door de in artikel 9, § 4/1, bedoelde persoon aangewezen gezondheidszorgbeoefenaar.

§ 2. In het belang van de patiënt en teneinde een bedreiging van diens leven of een ernstige aantasting van diens gezondheid af te wenden, wijkt de betrokken gezondheidszorgbeoefenaar, in voorkomend geval in multidisciplinair overleg, af van de beslissing genomen door de in artikel 12 en 14 bedoelde persoon. De gezondheidszorgbeoefenaar wijkt hiervan slechts af voor zover die persoon de uitdrukkelijke wil van de patiënt niet kan bewijzen.

§ 3. In de gevallen van § 1, en § 2, voegt de gezondheidszorgbeoefenaar een schriftelijke motivering toe aan het patiëntendossier.

